

УДК: 336:330.131

JEL: E 62

Шимків С.А., к.е.н.,
начальник служби фінансового моніторингу
Печко В.С., к.е.н.,
Голова ГС «Укрсадвинпром»,
Директор Українського інституту горіхоплідних культур

ТРАНСПАРЕНТНІСТЬ АНТИЛЕГАЛІЗАЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ДІЯЛЬНОСТІ СЕКТОРУ НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ: ВИКЛИКИ СУЧАСНОГО ФІНАНСОВОГО СВІТУ

Матеріали даної статті присвячені вивченню проблематики протидії відмиванню доходів, отриманих злочинним шляхом та фінансуванню тероризму. Авторами розглядається правове регулювання і транспарентність чинного антилегалізаційного законодавства та роль діяльності сектору неприбуткових організацій у системі протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом. Вивчаються та оцінюються загрози та ризики використання неприбуткових організацій для фінансування тероризму, як висновки, надаються пропозиції щодо зменшення таких ризиків.

Ключові слова: фінансовий моніторинг, фінансова розвідка, аналіз фінансових операцій, ризик, сектор неприбуткових організацій, протидія відмиванню доходів, антилегалізаційне законодавство.

Постановка проблеми. У сучасному світі проблема легалізації (відмивання) коштів, що представляє собою надання правомірного вигляду операцій з грошовими коштами, отриманими від незаконної / злочинної діяльності, стала однією з основних глобальних проблем, у вирішенні яких бере участь значна кількість країн світу. Одним з основних шляхів вирішення цієї проблеми є використання дієвих механізмів, спрямованих на підвищення контролю за фінансовими операціями, тобто фінансового моніторингу (фінансової розвідки).

Процедура легалізації (відмивання) коштів характерна практично для всіх форм організованої злочинності, яка спотворює процес прийняття економічних рішень, підриває фінансові установи, загострює соціальні проблеми, сприяє розвитку корупції, зменшенню доходів всіх рівнів бюджетної системи, збільшенню витрат, необхідних для фінансування правоохоронного сектора, збалансованості державної грошово-кредитної політики.

Незаконно отриманий прибуток спрямовують та використовують у різних цілях. Так, наприклад, це може бути для покриття витрат пов'язаних зі злочинами, для розвитку кримінального бізнесу, для вкладень в діяльність злочинних організацій, для інвестування в легальну економіку, вивезення капіталу за кордон незаконними способами, придбання там майна, високий рівень імпорту і т.д. [1]. Очевидно вся та частина доходів, яка підлягає інвестуванню в легальні галузі економіки та розміщення на міжнародних фінансових ринках, потребує відмивання (легалізації) або очищення, узаконення. Саме тому, проблема протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, сьогодні актуальна як ніколи, і значення її зростає

оскільки відмивання коштів тягне за собою тяжкі макроекономічні наслідки, включаючи непередбачувану зміну, коливання потреби в коштах, підвищення масштабу коливань міжнародних потоків капіталу і курсів валют в тому числі через діяльність сектору неприбуткових організацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Комплексний підхід до дослідження системи фінансового моніторингу та проблематика вивчення основних аспектів організації фінансового знайшла своє відображення в працях багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених-науковців, серед яких: Н.М. Внукова [10], О.О.Глуценко [5], С.О. Дмитров [11], *Y. Danziger* [13], Ж. О. Андрійченко, О.С. Дмитрова, К.Г. Гончарова, Д.В. Шиян та інші дослідники. Загальні питання фінансового моніторингу, взаємодія суб'єктів (профільних організацій, контролюючих органів, держави, бізнесу, сектору неприбуткових організацій) та порівняльний аналіз вітчизняних тенденцій розвитку системи фінансового моніторингу вимагають додаткових досліджень.

Невирішені частини проблеми. Фінансовий моніторинг є невід'ємною складовою прозорої та ефективної фінансово-кредитної системи та небанківського сектору. Суб'єкти первинного фінансового моніторингу зобов'язані здійснювати ідентифікацію, верифікацію клієнта (представника клієнта), вивчати та уточнювати інформацію про клієнта, проводити аналіз його фінансових операцій. Так, Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» визначив правовий механізм протидії фінансуванню тероризму, у тому числі встановив превентивні норми щодо попередження використання некомерційного сектору в цілях фінансування тероризму. Враховуючи глобальний характер питання боротьби з фінансуванням тероризму, міжнародними організаціями, значна увага приділяється ризику фінансування тероризму шляхом використання сектору неприбуткових організацій та розглядаються нові вразливі місця і нові загрози фінансування тероризму, збором коштів через соціальні мережі, некомерційні організації, новими платіжними продуктами і послугами [1].

У діяльності неприбуткових організацій є ряд взаємозалежних вразливостей зокрема, до особливостей використання неприбуткових організацій належать: можливість накопичувати кошти через членські внески, пожертвування і так звану неприбуткову діяльність, а готівкові кошти витратити на реалізацію проектів або придбання необхідного обладнання. Досить складно відстежувати махінації в цій сфері, перешкоджати їм через природу таких організацій (особливо їхніх статутних функцій) та лояльну систему державного регулювання й нагляду за ними в різних країнах. Одержуючи статус благодійних і звільнившись від оподаткування, вони можуть використовуватися для територіального переміщення коштів через філії або для матеріально-технічної підтримки терористів та сепаратистів (безпосередньо або як прикриття для їхніх дій). Реалізація поставленого завдання оцінки загроз використання неприбуткового сектору та розробка рекомендацій для усунення вразливих його місць і загроз дозволить мінімізувати ризики, враховуючи, що неприбуткові організації відіграють важливу роль у світовій економіці та у багатьох національних економіках і соціальних системах.

Мета статті. Враховуючи виклики, що продукуються умовами сучасного фінансового світу та принципи ведення справ та бізнесу, даний огляд має на меті дослідити оцінку загроз використання сектору неприбуткових організацій для легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та запропонувати рекомендації щодо зменшення настання таких ризиків.

Результати дослідження. Становлення фінансового моніторингу як механізму, що спрямований на підвищення контролю за фінансовими операціями, його нормативно–правове та економічне підґрунтя в рамках боротьби з протидією легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму виникло порівняно недавно. Але вже сьогодні фінансовий моніторинг є основою, показником дотримання країною пакету антилегалізаційного законодавства, а відтак, і свідчить про забезпечення економічної безпеки, визначення рівня економічного розвитку, поліпшення і зростання економічних показників країни в цілому.

Актуальності набуває цей вид економічного контролю також у зв'язку з активним розвитком інтернет-ресурсів, появою міжнародних валютних рахунків, посиленням державної програми по боротьбі з корупцією та протидії фінансуванню тероризму.

В Україні створено спеціальний орган – Державну службу фінансового моніторингу (Держфінмоніторинг), діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України, яка є центральним органом виконавчої влади, що здійснює функції з протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдженню зброї масового знищення, з вироблення державної політики та нормативно- правового регулювання в цій сфері, координації відповідної діяльності інших органів виконавчої влади, державних органів і організацій, а також функцій національного центру з оцінки загроз національній безпеці, що виникають в результаті здійснення операцій з грошовими коштами або іншим майном, і з вироблення заходів протидії цим загрозам. Суб'єктами державного фінансового моніторингу [1] також є Національний банк України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Національна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України, Міністерство фінансів України, Міністерство юстиції України, Міністерство інфраструктури України, Міністерством економічного розвитку і торгівлі України.

Держфінмоніторинг [1] активно співпрацює з провідними міжнародними організаціями та установами, які опікуються питаннями протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму, такими як Група з розробки фінансових заходів протидії відмиванню коштів (FATF), регіональні організації за типом FATF– Спеціальний комітет Ради Європи з питань взаємної оцінки заходів протидії відмиванню коштів (MONEYVAL), Рада Європи та Європейська Комісія, Управління ООН з питань наркотиків та злочинності, Егмонтська група підрозділів фінансової розвідки світу, Світовий банк, Міжнародний Валютний Фонд, Організація з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ). На сьогодні Держфінмоніторинг співпрацює з більш ніж 150 підрозділами фінансових розвідок інших країн, та отримує від іноземних партнерів інформацію, яка може бути пов'язана з протиправною діяльністю. Це

дозволяє оперативніше та у більш повному обсязі розслідувати складні транснаціональні схеми.

Активізація міжнародного співробітництва в цій сфері пов'язана, перш за все, з роботою Спеціальної фінансової комісії з проблем відмивання грошей (FATF). Найбільш важливим результатом діяльності якої стала розробка спеціальних міжнародних стандартів, які використовуються для перевірки ступеня готовності окремих країн до боротьби з фінансовими злочинами. Рекомендації FATF орієнтовані на вирішення широкого кола питань, в тому числі питань регулювання послуг, що надаються фінансовими організаціями, нефінансовими підприємствами і особами незалежних професій, транскордонного руху готівки, прозорості роботи юридичних осіб, матеріального і процесуального кримінального законодавства, інституційної спроможності, санкцій, а також внутрішнього і міжнародного співробітництва [3].

Враховуючи роль сектору неприбуткових організацій у світовій економіці та у багатьох національних економічних системах, одна із рекомендацій FATF розроблена та спрямована на усунення чітко визначених ризикових аспектів діяльності легалізації злочинних доходів та фінансування тероризму, саме у неприбутковими організаціями.

FATF, з 2000 р. стала використовувати організаційно-політичні важелі впливу на країни, які недостатньо активно беруть участь в міжнародній боротьбі з легалізацією злочинних доходів. Одним із інструментів такого впливу стало щорічне складання «чорного списку» країн, що не проводять цілеспрямованих заходів щодо запобігання відмивання злочинних капіталів. Даний список є своєрідною рекомендацією світовому діловому співтовариству виявляти особливу обережність у відносинах з фізичними та юридичними особами зазначених у ньому держав і супроводжується застосуванням фінансових санкцій до останніх. В результаті багато отримали «чорну мітку» і країни почали активно реформувати національні правові системи в напрямі посилення боротьби з відмиванням грошей. У зв'язку з цим, вітчизняне законодавство в сфері боротьби з легалізацією злочинних доходів також піддавалось істотним змінам

В Україні базовим нормативно-правовим актом, який регулює питання протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом є закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (далі – Закон). Він визначає сутність та структуру системи фінансового моніторингу, основним призначенням якої є контроль та запобігання здійснення операцій, направлених на легалізацію доходів, отриманих незаконним шляхом [4].

Відповідно до Закону [4] до легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, належать будь-які дії, пов'язані із вчиненням фінансової операції чи правочину з активами, одержаними внаслідок вчинення злочину, а також вчиненням дій, спрямованих на приховання чи маскуванню незаконного походження таких активів чи володіння ними, прав на такі активи, джерел їх походження, місцезнаходження, переміщення, зміну їх форми (перетворення), а також само

набуттям, володінням або використанням активів, одержаних внаслідок вчинення злочину.

Для ефективної боротьби з якими, застосовуються методи фінансового моніторингу (фінансової розвідки), що регламентовані та про які йдеться у антилегалізаційних документах. При цьому «фінансову розвідку» слід трактувати як мережеву інформаційну систему, здатну проводити широкий пошук, обробку і використання отриманих даних в інтересах загальної безпеки країни. Вона необхідна для комплексного аналізу всезростаючих грошових потоків, що особливо важливо при виявленні коштів, на які фінансується тероризм і інші види суспільно небезпечної діяльності [5].

Так, ст. 6 Закону визначає обов'язок суб'єкта первинного фінансового моніторингу щодо неприбуткових організацій, у тому числі благодійних, вживати заходів для обмеження ризику їх використання з метою легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму чи фінансуванню розповсюдженню зброї масового знищення, зокрема на підставі рекомендацій відповідного суб'єкта державного фінансового моніторингу, який відповідно Закону виконує функції державного регулювання та нагляду за суб'єктом первинного фінансового моніторингу [4]. Фінансові операції сектору неприбуткових організацій мають потенційно високі ризики, тому законодавством визначено та встановлено ряд заходів фінансового моніторингу щодо фінансових операцій таких організацій.

Серед основних способів та ризиків незаконного використання некомерційних організацій або ризиків такого протизаконного використання виділяють [6]:

- перенаправлення грошових коштів;
- підтримання неприбутковими організаціями або їх керівниками зв'язків зі злочинцями;
- використання неприбуткових організацій шляхом введення керівництва організації в оману, тобто не інформуючи про кінцеву ціль встановлення взаємозв'язків;
- незаконне використання сектору неприбуткових організацій для заохочення вербування нових членів та прихильників терористичного утворення;
- незаконне використання проектів, реалізацію яких забезпечує неприбуткова організація. У даному випадку ресурсні потоки мають законне походження, але діяльність неприбуткової організації не досягає визначеної цілі;
- створення фіктивних неприбуткових організацій для виманювання пожертви у донорів. При чому, як зауважується, дані ризики не виключають один одного та використовуються у поєднанні.

Міжнародна практика та оцінка міжнародних експертів свідчить, що існують численні випадки залучення неприбуткових організацій до фінансування тероризму. При цьому, неприбуткові організації можуть використовуватись як пряме джерело прибутку, або як прикриття для діяльності з відмивання грошей, або фінансування тероризму.

Так, з метою удосконалення механізмів протидії фінансуванню тероризму, у тому числі встановлення превентивних норм щодо попередження використання

некомерційного сектору в цілях фінансування тероризму Держфінмоніторингом проводиться національний огляд діяльності неприбуткового сектору з метою ідентифікації, попередження та боротьби з фінансуванням тероризму, що є практичними рекомендаціями працівникам бюджетних установ, громадських об'єднань, політичних партій, творчих спілок, релігійних організацій, благодійних організацій, пенсійних фондів та інших суб'єктів неприбуткового сектору, а також громадськості, що опікується питаннями попередження та боротьби з фінансуванням тероризму. Відповідно до зазначених рекомендацій, у якості висновків неприбутковим організаціям пропонується зосереджувати посилено увагу щодо ідентифікації осіб під час прийняття їх як учасників (членів) таких організацій, зокрема, вкладників благодійних фондів, а також звертати особливу увагу на джерела набуття неприбутковими організаціями майна на предмет недопущення бути залученим до фінансування тероризму [7]. Проведена Національна оцінка ризиків, сприяла визначенню сектора неприбуткових організацій як ризикогеного, що має ряд взаємозалежних вразливостей щодо ризику легалізації коштів отриманих злочинним шляхом та відносно використання неприбутковими організаціями коштів з метою відмивання коштів та фінансування тероризму встановлено значний ризик та визначено ряд аспектів, які потребують удосконалення і які, в першу чергу, стосуються оцінки ризику використання сектору неприбуткових організацій з метою відмивання коштів та фінансуванню тероризму.

У 2017 році Комітет експертів Ради Європи з оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (MONEYVAL) проводив в Україні 5-й раунд оцінки національної системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення. За результатами такої оцінки серед іншого, було відзначено ризик використання неприбуткових організацій у незаконних цілях. Серед ризиків використання неприбуткових громадських організацій відносять зокрема такі: можливість накопичувати кошти через членські внески, пожертвування і так звану неприбуткову діяльність, а готівкові кошти витратити на реалізацію проектів або придбання необхідного обладнання і т.д [8]. Як зазначається у звіті, з метою залучення коштів у вигляді благодійної допомоги створюються інформаційні ресурси в мережі Інтернет, на яких публікують реквізити, за якими можливе внесення таких коштів, що і ускладнює можливість відстежувати махінації в цій сфері, перешкоджати їм через природу таких організацій (особливо їхніх статутних функцій) та лояльну систему державного регулювання й нагляду за ними в різних країнах.

У Єдиному державному реєстрі підприємств та організацій України, за станом на 01.11.2018, зареєстровано 1 288 309 юридичних осіб, з яких 264 015 як неприбуткові організації, що складає 20% від загальної кількості юридичних осіб. Структуру зареєстрованих неприбуткових організацій унаочнено на рис.1.

У структурі [8] зареєстрованих неприбуткових організацій за видами переважають громадські об'єднання (32%), бюджетні організації – 28%, в межах від 10-11% займають професійні спілки, асоціації власників житлових будинків та релігійних організацій. Проаналізувавши частку сектору неприбуткових організацій в загальній

кількості юридичних осіб, враховуючи принцип В. Паретто 20 на 80, можемо припустити, що 20% юридичних осіб, що зареєстровані як неприбуткові організації генерують 80% ризикових операцій і відповідно всі інші 80% юридичних осіб – несуть загрозу ризику фінансових операцій на 20%.

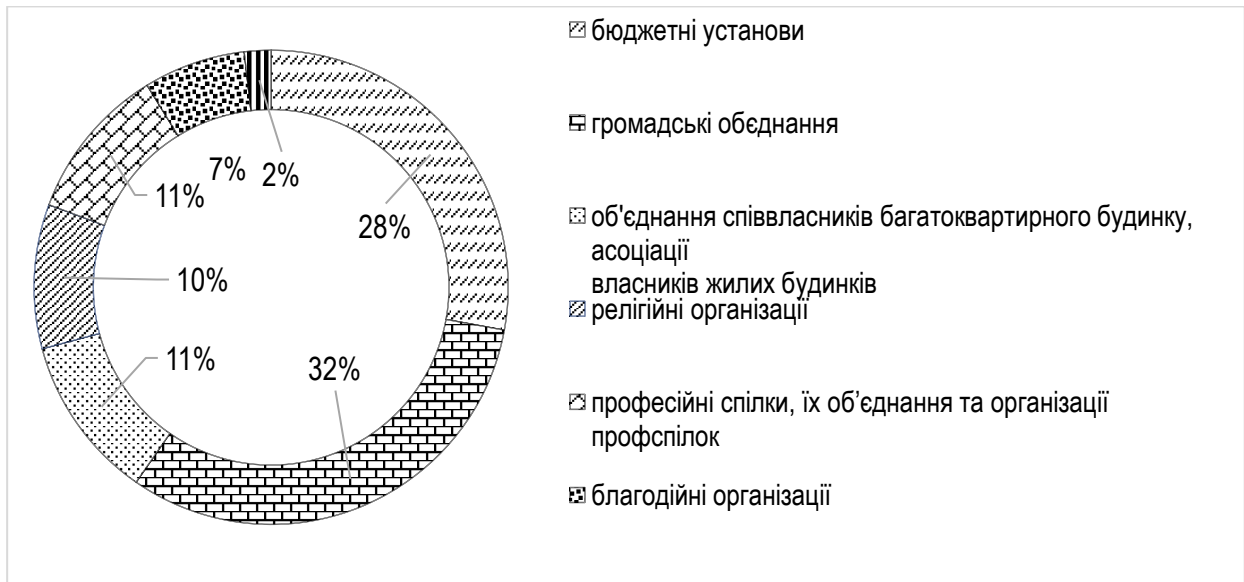

Рис. 1 Структура сектору неприбуткових організацій за видами

Джерело: узагальнено авторами на основі [8]

*станом на 01.11.2018 р.

Відповідно до Закону, передбачено процедуру та систему управління ризиками, зупинення та відстеження фінансових операцій, проведення обов'язкового та внутрішнього фінансового моніторингу. Так, за даними I півріччя 2018 року Держфінмоніторингом отримано 77 215 повідомлення про підозрілі операції, 14 990 з яких, становлять повідомлення за участю неприбуткових організацій, на загальну суму 98 327,2 млн. грн. Також, за результатами I півріччя 2018 року, до Держфінмоніторингу надійшло інформування, що містили відомості щодо 112 неприбуткових організацій та наявності підозр відносно можливого фінансування тероризму за їх участю. Відповідно фінансові операції таких суб'єктів стали об'єктом фінансового моніторингу та аналізу і за результатами чого до правоохоронних органів було направлено 1 524 матеріали за участю 83 неприбуткових організацій на загальну суму 1 418,4 млн. грн. [7, с. 15].

Ризики невиконання нормативних вимог щодо організації системи фінансового моніторингу як наслідок передбачають, в тому числі, кримінальну відповідальність із фінансовими санкціями і можуть привести до припинення діяльності фінансової установи, тому має бути мінімізовані [10].

Так, Національним банком України, як регулятором фінансового моніторингу було покарано порушників, про що свідчать 67 млн грн штрафів, сплачених банками у 2017 р., саме за недотримання вимог щодо здійснення фінансового моніторингу. Підтримуємо думку провідних експертів з питань фінансового моніторингу, що така ситуація є нормальним рухом в сторону європейських норм і правил прозорості

ведення бізнесу і є свідченням перехідного періоду, коли учасники ринку звикають до нових правил гри, адже завдання фінансового моніторингу - мінімізувати репутаційні ризики, своєчасно відстеживши прозорість структури бізнесу клієнтів, розкриття кінцевих бенефіціарів, коректність господарської та фінансової діяльності [11].

Дослідження національної практики фінансового моніторингу з урахуванням передового досвіду провідних держав засвідчили про використання неприбуткових організацій задля отримання і переміщення коштів, надання матеріально-технічної підтримки, заохочення, підтримання терористичних організацій та сепаратистських настроїв. Така ситуація підриває довіру та ставить під сумнів прозорість намірів діяльності суб'єктів неприбуткових організацій.

Найбільш розповсюдженими ознаками ризику використання неприбуткових організацій для відмивання коштів, фінансуванню тероризму є:

- введення в оману, створення фіктивних неприбуткових організацій;
- подрібнення фінансових операцій;
- проведення фінансових операцій неприбуткових організацій без належного пояснення суті таких операцій;
- переказ коштів неприбутковими організаціями на користь юридичних осіб, діяльність яких не має спільних інтересів;
- придбання товарів подвійного призначення;
- проведення неприбуткових організацій діяльності на територіях, які є прилеглими до здійснення військових дій;
- переказ коштів на користь осіб, пов'язаних з неприбутковою організацією;
- витрачання коштів неприбутковими організаціями без формування відповідної звітності про їх використання;
- для відкриття банківських рахунків використовуються треті особи, які діють за дорученням;
- витрати таких організацій не відповідають задекларованим напрямкам діяльності
- фіктивна діяльність неприбуткових організацій.

Даний перелік не є вичерпними, а є лише індикаторами для подальшого більш детального аналізу діяльності сектору неприбуткових організацій [7, с. 17].

Вся інформація дає підстави припускати, що неприбуткові організації є прикриттям для незаконної діяльності відмивання коштів та/або фінансування тероризму, при чому громадські організації є найбільш вразливими.

Для України, в частині визначеного вектору розвитку та побудови ефективної системи фінансового моніторингу на сьогодні стоїть впровадження ризик-орієнтованого підходу, що підтверджується винесеним Міністерством фінансів України на обговорення проект змін до деяких законодавчих актів України у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення. Цей документ розроблений у зв'язку з необхідністю адаптувати українське законодавство до норм Європейського Союзу (четвертої Директиви (ЄС) 2015/849 та Регламенту (ЄС) 2015/847), а також для виконання зобов'язання перед

Міжнародним валютним фондом [12]. Застосування ризик-орієнтованого підходу є загальноприйнятною практикою, яка широко розповсюджена на території Європейського Союзу. Метою запровадження ризик-орієнтованого підходу є оптимізація використання ресурсів та підвищення ефективності та результативності заходів завдяки раціональному налаштуванню внутрішніх процедур з фінансового моніторингу, що дозволяють регулювати інтенсивність вжиття превентивних заходів пропорційно виявленим ризикам.

У плані профілактики дані заходи можуть включати вимоги встановлення ряду інформативних даних, наприклад, чи функціонує клієнт від імені іншої особи; розуміння того, хто вважається власником юридичних осіб, і хто їх контролює; проведення відповідних перевірок клієнтів, ділових взаємин або операцій, що мають підвищений ступінь ризику; проведення відповідних перевірок інших клієнтів і заходів щодо забезпечення обліку.

Відтак, зростаючої уваги заслуговують рекомендації Держфінмоніторингу для неприбуткових організацій:

- здійснювати посилені заходи з ідентифікації осіб під час прийняття їх як учасників (членів) таких організацій, зокрема, вкладників благодійних фондів, а також звертати особливу увагу на джерела набуття неприбутковими організаціями майна на предмет недопущення залучення до фінансування тероризму;

- вживати заходів з безумовного виконання щодо зберігання документів фінансового контролю [7, с. 19].

Враховуючи національні рекомендації та досвід зарубіжних фінансових організацій, пріоритетним у системі комплаєнс-контролю для неприбуткових організацій є комплексність, що передбачає поруч з організацією управління комплаєнс-ризиками, управління операційним ризиком і ризиком репутації (іміджу).

Висновки. Отже, у зв'язку з підвищенням ризиків, потреба в об'єктивному аналізі та контролі діяльності організацій, значення та роль фінансового моніторингу невпинно зростає, що зумовлює необхідність побудови комплексної системи контролю всіх сфер діяльності компанії оскільки, з економічної точки зору легалізація доходів, одержаних злочинним шляхом створює небезпеку не тільки інтересам окремого підприємства, установи, організації, але і, з огляду на масштаб, інтересам країни. Ці факти ще раз підтверджують, що фінансовий моніторинг є необхідним методом державного фінансового контролю, а Державна служба фінансового моніторингу – суб'єкт державного фінансового контролю, займає важливе місце серед інших органів за показниками своєї діяльності.

Враховуючи сучасні умови фінансового ринку, швидкість проведення фінансових операцій та принципи ведення бізнесу, розвиток цифрових інформаційних технологій та крипто індустрії, процес пошуку структурних рішень і методів протидії відмиванню коштів та боротьби з фінансуванням тероризму має бути безперервним та комплексним. Тож, одним з перспективних напрямів для успішного моніторингу та вивчення контрагентів вважаємо, збір даних, показників, а їх аналіз, спостереження за ними в динаміці, встановлення залежності, прогнозування на основі врахування всіх факторів ризику задля визначення рівня ризику та подальше проведення

досліджень для їх вивчення, уточнення, підтвердження на якісно вищому рівні за допомогою інформаційних технологій та комплексу програмного забезпечення, що і стане продовженням наших подальших досліджень у сфері фінансового моніторингу та, на нашу думку, сприяє створенню додаткових стимулів задля забезпечення стійкості системи фінансової та ділової розвідки.

Література.

1. Україна проти корупції: економічний фронт. Економічна оцінка антикорупційних заходів у 2014-2018 рр. Аналітична доповідь. - Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. Київ, 2018. - 88 С.
2. Матеріали офіційного сайту Державної служби фінансового моніторингу України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sdfm.gov.ua>
3. FATF Recommendations. Available at: [http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/?hf=10&b=0&s=desc\(fatf_releasedate\)](http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/?hf=10&b=0&s=desc(fatf_releasedate)) (access at: 09.11.2018)
4. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму: закон України від 28.12.2014 р., № 78-VIII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/249-15>.
5. Глущенко О.О. Антилегалізаційний фінансовий моніторинг: ризик-орієнтований підхід : монографія / О. О. Глущенко, І. Б. Семененко; ред.: Р. А. Слав'юк; Ун-т банк. справи Нац. банку України. – Київ: УБС НБУ, 2014. – 386 с.
6. Огляд щодо використання неприбуткових організацій в незаконних цілях за I півріччя 2018 року. - Державна служба фінансового моніторингу України, 2018. - 20 с.
7. Національний огляд щодо діяльності неприбуткового сектору з метою ідентифікації, попередження та боротьби з фінансуванням тероризму. - Державна служба фінансового моніторингу України, 2016. - 23 с.
8. Звіт державної служби фінансового моніторингу України. - Державна служба фінансового моніторингу України, 2018, - 90 с.
9. Показники Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
10. Внукова Н. М. Управління ризиками фінансових установ у сфері фінансового моніторингу. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка» : науковий журнал. Острог : Вид-во НаУОА, березень 2018. № 8(36). С. 64–68.
11. Дмитров О. Фінансовий моніторинг у банку. Актуальні питання. / О. Дмитров. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://creditdnepr.com.ua/ru/novina/ekspert-banka-kredit-dnepr-ob-aktualnyh-voprosah-finansovogo-monitoringa>
12. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: проект Закону України. - [Електронний ресурс] – режим доступу: http://www.sdfm.gov.ua/articles.php?cat_id=123&art_id=29491&lang=uk
13. *Danziger Y.* Changes in methods of freezing funds of terrorist organization since 9/11: A comparative analysis // *Journal of Money Laundering Control*. 2012. Vol. 2. № 15. P. 210–236.

References.

1. Ukraine against corruption: the economic front. Economic evaluation of anti-corruption measures in 2014-2018. Analytical report. (2018). Institute for Economic Research and Policy Consulting, Kyiv, 88 pp.
2. Materials of the official site of the State Financial Monitoring Service of Ukraine. Access Mode: <http://sdfm.gov.ua>. – Title from Screen. – Date of Access: 16 November 2018

3. FATF Recommendations. Access Mode: [http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/?hf=10&b=0&s=desc \(fatf_releasedate\)](http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/?hf=10&b=0&s=desc (fatf_releasedate)). – Title from Screen. – Date of Access: 9 November 2018
4. Pro zapobihannia ta protydiu lehalizatsii (vidmyvanniu) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shliakhom, abo finansuvanniu terroryzmu: Zakon Ukrainy (2014), No249-IV. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/249-15>
5. O. Glushchenko, I. Semegen, R. Slavjuk (2014) Anti-legal financial monitoring risk-oriented approach. Monograph. University of Banking of the National Bank of Ukraine. Kyiv.
6. Review of the use of non-profit organizations for illicit purposes in the first half of (2018). State Financial Monitoring Service of Ukraine, 20 pp.
7. National Survey on the Activities of the Non-Profit Sector for the Identification, Prevention and Fight against Terrorist Financing (2016). State Financial Monitoring Service of Ukraine, 23 pp.
8. Report of the State Financial Monitoring Service of Ukraine (2018). State Financial Monitoring Service of Ukraine. 90 p.
9. Indicators of the Unified State Register of Enterprises and Organizations of Ukraine. Access Mode: <http://www.ukrstat.gov.ua>– Title from Screen. – Date of Access: 16 November 2018
- 10 N. Vnukova (2018) Risk management of financial institutions in the field of financial monitoring. Scientific notes of the National University "Ostroh Academy". Series "Economics". No8 (36). pp. 64-68.
- 11 O. Dmitrov O. Financial monitoring at the bank. Topical issues. Access mode: <https://creditdnepr.com.ua/en/novina/ekspert-banka-kredit-dnepr-ob-aktualnyh-voprosah-finansovogo-monitoringa> – Title from Screen. – Date of Access: 13 November 2018
- 12 Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy u sferi zapobihannia ta protydiu lehalizatsii (vidmyvanniu) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shliakhom, finansuvanniu terroryzmu ta finansuvanniu rozpovsiudzhennia zbroi masovoho znyshchennia: proekt Zakonu Ukrainy. - Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/249-15>
- 13 Danziger Y. (2012) Changes in methods of freezing funds of terrorist organization since 9/11: A comparative analysis. Journal of Money Laundering Control. Vol. 2. No. 15. pp. 210–236.

Шимкив С.А., к.э.н., начальник службы финансового мониторинга

Печко В.С., к.э.н., председатель ОА «Укрсадвинпром»,
Директор Украинского института орехоплодных культур

ТРАНСПАРЕНТНОСТЬ АНТИЛЕГАЛИЗАЦИОННОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СЕКТОРА НЕПРИБЫЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ: ВЫЗОВЫ СОВРЕМЕННОГО ФИНАНСОВОГО МИРА

Материалы данной статьи посвящены изучению проблематики противодействия отмыванию доходов, полученных преступным путем и финансированию терроризма. Авторами рассматривается правовое регулирование и транспарентность действующего антилегалитационного законодательства в контексте значения деятельности сектора неприбыльных организаций в системе противодействия легализации доходов, полученных преступным путем. Изучаются и оцениваются угрозы и риски использования неприбыльных организаций для финансирования терроризма, как вывод, предоставляются предложения по уменьшению этих рисков.

Ключевые слова. финансовый мониторинг, финансовая разведка, анализ финансовых операций, риск, сектор неприбыльных организаций, противодействие отмыванию доходов, антилегалитационное законодательство.

Shymkiv S.A., Ph.D., Head of Financial Monitoring Service
Pechko V.S., Ph.D., Chairman of the Public Union “Ukrsadvinprom”,
Director of the Ukrainian Institute of Nut Cultures

TRANSPARENCY OF ANTI-LEGALIZED LEGISLATION OF THE ACTIVITY OF THE NONPROFIT ORGANIZATIONS: CHALLENGES OF THE MODERN FINANCIAL WORLD

Financial monitoring is the basis, an indicator of compliance with the country's package of anti-legislative legislation, and thus indicates the provision of economic security, the definition of the level of economic development, improvement and growth of economic indicators of the country as a whole.

Taking into account the role of the nonprofit sector in the global economy and in many national economic systems, one of the recommendations of the Special Financial Commission on Money Laundering FATF has been developed and aimed at removing well-defined risk aspects of crime prevention legalization and terrorist financing, precisely in the nonprofit sector. The FATF uses organizational and political levers of influence on countries that are not actively involved in the international fight against the legalization of criminal proceeds. In this regard, native legislation in the area of combating the legalization of criminal incomes has also been subject to substantial changes.

The paper states that in accordance with the basic legal act regulating the issue of counteracting the legalization of incomes in Ukraine, it is to duty to take measures to limit the risk of using revenues in order to legalize them (laundering).

The authors state the main ways and risks of illegal use of non-profit organizations. Moreover, as it is noted, these risks do not exclude each other and are used in combination.

Among the risks of using non-profit organizations are the following: the ability to accumulate funds through membership fees, donations and so-called non-profit activities, and cash funds to spend on projects or the purchase of necessary equipment, etc. The article emphasizes that non-profit organizations are a cover for illegal activities of money laundering and / or terrorist financing, in which the public organizations are the most vulnerable; therefore, a procedure and a system for risk management, suspension and monitoring of financial transactions, and mandatory and internal financial monitoring are provided.

However, in order to attract funds in the form of charitable help, information resources are created on the Internet, on which the requisites are published, on which it is possible to make such funds, which makes it difficult to monitor the machinations in this sphere, to prevent them from the nature of such organizations (especially their statutory functions) and a loyal system of state regulation and oversight of them in different countries.

But, in order to attract funds in the form of charitable help, information resources are created on the Internet, on which the requisites are published, on which it is possible to make such funds, which makes it difficult to monitor the machinations in this sphere.

Consequently, the proposals to reduce such risks, namely conducting appropriate customer checks, business relations or operations with a high degree of risk, deserve more attention; carrying out appropriate inspections of other clients and measures regarding enhanced identification of individuals when they are accepted as members (members) of such organizations, in particular, depositors of charitable foundations, as well as proposals to pay special attention to sources of acquisition of property by non-profit organizations for the purpose of preventing the involvement of terrorist financing; take measures to apply the conditions of storage of financial control documents. It is noted that taking into account national recommendations and experience of foreign financial organizations, the complexity in the system of compliance control for non-profit organizations is a priority, which includes alongside the organization of compliance risk management, operational risk management and reputation risk management.

The results show that in connection with the increase of risks, the need for objective analysis and control of the activities of organizations, the importance and role of financial monitoring is constantly

increasing, which necessitates the construction of a comprehensive system of control of all areas of the company's activity, since, from an economic point of view, the legalization of proceeds from crime poses a danger not only to the interests of an individual enterprise, institution, organization, but also, in view of the scale, for the country interests. These facts confirm once again that financial monitoring is a necessary method of state financial control, and the State Financial Monitoring Service, a subject of state financial control, occupies an important place among other bodies according to its performance indicators.

The materials of this paper are devoted to the study of the issues of countering the laundering of proceeds from crime and the financing of terrorism. The authors consider the legal regulation and transparency of the current anti-legalization legislation in the context of the role of the activities of the sector of non-profit organizations in the system of counteracting the legalization of proceeds from crime. The threats and risks of using non-profit organizations to finance terrorism are studied and evaluated. The results show suggestions for reducing these risks.

Keywords. *Financial monitoring, financial intelligence, analysis of financial transactions, risk, the sector of non-profit organizations, anti-money laundering, anti-legalization legislation.*